

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо подолання соціального сирітства в сім'ях громадян, які працюють за кордоном)
(реєстр. № 3403 від 10 жовтня 2013 року)**

Комітет з питань правової політики на засіданні 18 грудня 2013 року (протокол № 19) розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо подолання соціального сирітства в сім'ях громадян, які працюють за кордоном) (далі – Законопроект) (реєстр. № 3403 від 10 жовтня 2013 року), поданий народними депутатами України Бережною І.Г. та Фельдманом О.Б.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект спрямований на захист прав дітей, батьки яких тимчасово не можуть виконувати обов'язки щодо піклування про них з поважних причин. Для досягнення мети Законопроектом пропонується доповнити Цивільний кодекс України та Сімейний кодекс України положеннями, якими передбачається встановлення органами опіки та піклування тимчасової опіки та тимчасового піклування над дітьми за спільною заявою батьків, або заявою того з батьків, з ким проживає дитина, на період, коли з поважних підстав батьки не можуть виконувати свої батьківські обов'язки. Здійснення контролю за умовами утримання, виховання і навчання такої дитини покладається на органи опіки та піклування.

Під час обговорення Законопроекту народні депутати України – члени Комітету зауважили про доцільність додаткового законодавчого захисту дітей, які внаслідок соціальних, економічних та морально-психологічних причин залишилися при живих батьках без необхідної опіки, виховання та емоційної підтримки. Кількість таких дітей в Україні щороку збільшується за рахунок тих, батьки яких поїхали працювати за кордон. У зв'язку з цим Комітет в цілому підтримує пропозицію щодо необхідності створення умов для забезпечення належного соціального захисту вказаних дітей.

Питання опіки і піклування регулюються Цивільним кодексом України та Сімейним кодексом України. За Цивільним кодексом України (стаття 55) опіка

та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки. Сімейним кодексом України (частина перша статті 243) визначено, що опіка, піклування встановлюється над дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Крім того, відповідно до Правил опіки та піклування, затверджених наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України (пункт 2.2), опіку (піклування) може бути встановлено і при житті батьків неповнолітніх дітей, зокрема, у випадках, коли батьки виїхали на постійне місце роботи за кордон чи перебувають у довготривалому відрядженні.

Указом Президента України від 22 жовтня 2012 року № 609/201 затверджено Національну стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року, одним із завдань якої є створення умов для забезпечення належного соціального захисту дітей та сімей, що мають дітей і опинилися в складних життєвих обставинах. В розділі II Національної стратегії зазначено, що на сьогодні найбільш соціально вразливими є сім'ї з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, зокрема, сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами.

Відтак, законодавча пропозиція є уточнюючою до діючих норм чинного законодавства та визначає окремі особливості забезпечення захисту прав та законних інтересів дітей, батьки яких з поважних підстав не можуть виконувати обов'язки щодо них, виходячи з передумов встановлення опіки та піклування.

Водночас, народні депутати України зауважили, що приписи Законопроекту щодо встановлення тимчасової опіки (піклування) за заявою того з батьків, з ким проживає дитина, потребують доопрацювання в частині врахування прав другого з батьків, якщо він (вона) не позбавлений батьківських прав. Під час подальшої роботи над Законопроектом необхідно врахувати положення Сімейного кодексу України. Так, відповідно до статті 141 Сімейного кодексу України мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини. Згідно зі статтею 151 цього ж Кодексу батьки мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини. Додатково слід врахувати, що баба, дід зобов'язані утримувати своїх малолітніх, неповнолітніх внуків, якщо у них немає матері, батька або якщо батьки не можуть з поважних причин надавати їм належного утримання, за умови, що баба, дід можуть надавати матеріальну допомогу (стаття 265 Сімейного кодексу України).

Крім цього, на думку членів Комітету, необхідно уточнити норми Законопроекту, що пов'язують право одного з батьків на подання заяви про встановлення тимчасової опіки (піклування) з проживанням із ними дитини.

Зокрема, доречно уточнити підстави, періоди проживання та момент у який проживання з одним із батьків є фактом, що породжує юридичний наслідок.

Відповідно до висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України вказаний Законопроект за результатами розгляду в першому читанні може бути прийнятий за основу.

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики **в и р і ш и в** :

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо подолання соціального сирітства в сім'ях громадян, які працюють за кордоном) (реєстр. № 3403 від 10 жовтня 2013 року), поданий народними депутатами України Бережною І.Г. та Фельдманом О.Б., прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету під час розгляду цього законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань організації та діяльності органів юстиції і виконавчої служби Мохника А.В.

Голова Комітету

В.В. Писаренко